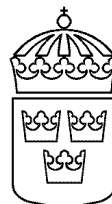

Försvarsutskottets yttrande

1995/96:FöU1y

Ny myndighet för kontroll över krigsmateriel
och andra strategiskt känsliga produkter

1995/96
FöU1y

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har berett försvarsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1995/96:31 om ny myndighet för kontroll över krigsmateriel och andra strategiskt känsliga produkter, jämte motioner, såvitt gäller försvarsutskottets beredningsområde.

Propositionen

Regeringen föreslår i propositionen att en ny myndighet, Inspektionen för strategiska produkter, inrättas för att pröva flertalet ärenden om kontroll över krigsmateriel och andra strategiskt känsliga produkter som regeringen eller ett statsråd i dag prövar. I anslutning härtil föreslås ändringar i lagen (1991/92:1300) om krigsmateriel och lagen (1991:341) om strategiska produkter.

Regeringen förutsätts också i fortsättningen pröva ärenden som har principiell betydelse eller annars är av särskild vikt. Det skall inte längre förekomma att ett statsråd själv gör tillståndsärenden om exportkontroll.

Utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska överväganden skall, liksom hittills, fälla utslaget vid ärendenas prövning. Bestämmelser som skall säkerställa detta förs in i lagstiftningen.

Den nya Inspektionen för strategiska produkter föreslås få i uppgift att pröva frågor om tillstånd, förbud och undantag i särskilda fall enligt lagen om *krigsmateriel*. Den föreslås vidare få motsvarande uppgift gällande s.k. *dual use-produkter* i enlighet med lagen om strategiska produkter. Regeringen kan dock för det senare fallet bestämma att någon annan myndighet i visst fall eller i viss fråga skall ha ansvaret för beredning och beslut.

Regeringen anför att en myndighet får lämna över ett ärende till regeringen för prövning, om ärendet har principiell betydelse eller annars är av särskild vikt. Regeringen får besluta om ytterligare regler om överlämnande av ärenden till regeringen.

Regeringen föreslår vidare att den rådgivande nämnd för krigsmaterielexportfrågor som finns i dag ombildas till ett råd för samråd i exportkontrollfrågor hos den nya myndigheten. Rådet avses därvid få ett vidare verksamhetsområde och en bredare sammansättning än den nuvarande nämnden.

För att täcka kostnaderna för den nya myndigheten skall en årlig avgift

betalas av den som har tillstånd att tillverka krigsmateriel eller tillverkar dual use-produkter av det slag som myndighetens tillsyn kommer att omfatta. En förutsättning för avgiftsskyldighet är dock att det fakturerade värdet av tillverkarens sålda produkter överstiger 2,5 miljoner kronor. Myndigheten föreslås bestämma avgiften efter ett för alla avgiftsskyldiga lika förhållande till det fakturerade värdet.

Regeringens förslag, som sägs innebära att prövningen inte i sak förändras, syftar till att

- delegera sådana ärenden från regeringen till myndighetsnivå som inte kräver ett ställningstagande från regeringen,
- utveckla det samråd som Rådgivande nämnden för krigsmaterielexportfrågor är ett forum för i dag.

Reformen föreslås träda i kraft den 1 februari 1996.

Försvarsutskottet

Utskottets överväganden

Utskottet behandlar i det följande endast försvarspolitiska aspekter på propositionen och avstår från att ge synpunkter på de avgivna motionerna.

Utskottet har vid ett flertal tillfällen framhållit att svensk försvarsindustris förmåga att leverera högteknologiska produkter till det svenska försvaret har ett stort säkerhetspolitiskt värde. Utskottet har vidare framhållit att internationell försvarsindustriell samverkan kan bidra till att upprätthålla denna kompetens. Det är därmed ett försvarspolitiskt intresse att formerna för att pröva exporttillstånd m.m. i enlighet med krigsmateriellagen fungerar effektivt.

Utskottet uppfattar att regeringsförslaget är en administrativ reform för att förenkla och effektivisera behandlingen av tillståndsärenden som rör tillverkning och export av krigsmateriel samt export av strategiskt känsliga produkter vid sidan om krigsmateriel.

Från försvarspolitiska utgångspunkter har utskottet ingen erinran mot regeringens förslag.

Stockholm den 23 november 1995

På försvarsutskottets vägnar

Arne Andersson

1995/96:FöU1y

I beslutet har deltagit: Arne Andersson (m), Britt Bohlin (s), Iréne Vestlund (s), Christer Skoog (s), Sven Lundberg (s), Henrik Landerholm (m), Karin Wegestål (s), Anders Svärd (c), Ola Rask (s), My Persson (m), Lennart Rohdin (fp), Birgitta Gidblom (s), Jan Jennehag (v), Håkan Juholt (s), Olle Lindström (m), Annika Nordgren (mp) och Åke Carnerö (kds).

Avvikande mening

Annika Nordgren (mp) anser att utskottets yttrande bort ha följande lydelse:

Miljöpartiet de gröna anser att den svenska vapenexporten bidrar till att våld och krig uppfattas som ett naturligt sätt att lösa konflikter. Vår utgångspunkt är därför, så länge Sverige exporterar krigsmateriel, att krigsmaterielärenden är politiska ärenden som det ankommer på regeringen att avgöra.

Enligt propositionen skall regeringen fortsättningsvis pröva de ärenden som är viktiga för utvecklingen eller som är svårbedömda. Övriga ärenden skall således delegeras till den nya myndigheten. Det gäller bl.a. ett stort antal krigsmaterielärenden där regeringens riktlinjer för krigsmaterielexport och annan utlandssamverkan ger ledning vid prövningen. Således kommer den nya myndigheten att pröva huvuddelen av regeringens nuvarande ärenden om tillstånd till tillverkning, utförsel i större omfattning, utförsel till känsliga destinationer eller annan utlandssamverkan än utförsel enligt lagen om krigsmateriel.

Miljöpartiet yrkar i sin motion U12 (mp) i första hand avslag på propositionen och i andra hand förändringar som tillgodoser politiskt ansvar över krigsmaterielexporten.

1995/96:FöU1y

Gotab, Stockholm 1995